

ΛΟΓΙΑΡΙΑ ἢ ΜΕΛΕΤΑΙ.

Εἰς τὴν τοῦ Ἐρμείου ἑκάστην ὡς προσημασμένα εἰς τὸ γράφειν τοῖς κατὰ ταῦτα καὶ τὴν ῥητορικὴν διδασκόμενοι τῶν μαθητῶν.

Ἐκάστη λέγει.

Οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι, ὡ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπειδὴν ὑπὸ τῆς τύχης ποτὲ ἀρθῶσιν, οὐκ ἐτι λογισμῶ τὰ πράγματα κρίνουσιν· ἀλλ' ἄς περ ἂν σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα εὖρωσι προαιρέσεις, παντοίως αὐταῖς ἀποχρῶνται πρὸς τὸ ἴδιον βούλημα· πρὸς γὰρ τὸ ἡδὺ ἀφορῶντες, οὔτε δόξης τοῦ λοιποῦ, οὔτε τοῦ δικαίου φροντίδα οὐδεμίαν ποιοῦνται· ὑμεῖς δὲ τὰτ' ἄλλα σοφοὶ ὑπολαμβάνεσθαι εἶναι, καὶ τῷ μετρίῳ τοῦ τρόπου τῶν ἄλλων πολλῶ ὑπερέχετε· ὥστε μήτε πρὸς τὸ τῆς τύχης δεξιὸν ταῖς γνώμαις ἐπαίρεσθαι, μήτε μὴν ἐπεμβαίνειν τοῖς κεκρατημένοις εἰς τέλος· ἀνδρῶν γὰρ ἀγαθῶν πρὸς μὲν τὸ ἀνθιστάμενον ἅπαν ἀνδρείως μάχεσθαι· ἠττηθεῖσι δὲ τοῖς πολεμίοις, καὶ δίκας δοῦσι, φι-

(*) Διδάσκαλοι φίλοι καὶ μαθηταί, ἔσοι τὴν θέαν τοῦ λίγειν καὶ γράφειν τέχνην περὶ πολλοῦ ποιήσαθ, τοῦτο τῷ τρόπῳ ἐν ταῖς γυμνασῖαις χρῆσάμενοι, τὰ μὲν δανειζόμενοι παρὰ τῶν ποιητῶν, τὰ δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν προσθέντες καὶ αὐξότες, καὶ διαφόρους τοῖς τῆς ῥητορικῆς ποιικίλλοντες σχήμασιν, εὖ ἔσθε, ὡς τοσοῦτον ἐπιδόντες ἑ βραχέϊ χρόνῳ, ἀγαπηθῆσαθε ὑπὸ τῆς Μούσης αὐτῆς, ὥστ' ἐμπροσθέντες ἀπαξ ἐρωτικῶς τοῖς θελκτικαῖς αὐτῆς κόλποις, εὐκαίτη ἂν δυναθῆναιτε ἀποσπασθῆσθαι γὰρ τοῦ λοιποῦ, τῷ κατ' αὐτὴν ἡμέρῳ θελγόμενοι, μέχρις ἂν ἐντριβέντες καὶ γυναιωτέρου παιδας εἰς αὐτῆς σχῆμα εἰς ἀγαλλόμενοι εὐδαίμωνεσσίτη· εἶδι ἄλλως ἐπιπόλαιοι ἔσθε καὶ ὄλω ἀνέραστοι, ἀπίσχυοι, μὴ δὲ πρόσθετε, μὴ προσημασμένα ἑκαίτη·

• Ἦσόν πελαίεσ ἐδ' ἐράσθαι θελγῶν·

λανθρωπότερον χρῆσθαι, τὸ τῆς τύχης ἐφορῶντας ἀσάθμητον. Ἐγὼ δ' οὐκ κίτοι τᾶλλα πολλῶ ἔλαττοῦμαι, τὴν φύσιν, τὴν τύχην, τὸ οὕτω ἡλικίᾳ ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἐνίγε τοῦτω τῷ πίνθ' ὑμᾶς λόγῳ πείθεσθαι, ὑμᾶς τε ἐλπίζω διδάξαι, ὡς οὔτε δίκαια, ἂ μὲλλοντε δρᾶν ἡμᾶς, οὔθ' ὑμῶν ἀντῶν εἰσὶν ἄξια· αὐτῇ τε, ὣν ἔνεκα ἤκω, μὴ ψευθῆσεσθαι τῆς ἐλπίδος.

Ἐχρῆν μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες, ἀμετακίνητον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὸν βίον, καὶ μηδένα μηδέν, ὧν ἂν κτήσωνται ἐξ ἀρχῆς μηκέτι πλέον ἔχειν ἐπιθυμεῖν, μήτε ἔλαττοῦσθαι· οὕτω γὰρ εἴτε πλούσιοι οὐδὲν ἂν ἐκπίπτοντες, ἐλυποῦντο, καὶ ὀπίστητες, τοῖς παροῦσιν ἀγαπῶντες ἐξ εἴθους, οὐδὲν ἥττον διήγον ἐν εὐτυχίᾳ· νῦν δὲ τῆς τύχης διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων πλεονεξίαν παιζούσης, ὡς βούλεται, τὰ ἀνθρώπινα, φέρειν χρῆ, εἰγ' ἔξεστί τῳ τοῦτ' ἐς τέλος ποιεῖν· εἰς τοῦτο γὰρ ἤκομεν δυστυχίας, ὥστ' οὐ μόνον πατρίδος, βασιλείας, παίδων πολλῶν κἀγαθῶν, καὶ πάσης τῆς εὐδαιμονίας ἀπιστερῆμεθα, ἀλλὰ καὶ ἡ μόνη μοι ἐλπίς ὑπόλοιπος ἦν, καὶ βακτηρία τοῦ γῆρας, καὶ ταύτην Ὀδυσσεὺς οὐτοσὶν ἐλθὼν, ἤπει λαβεῖν, σφαγίῳ πρὸς τῷ τάφῳ τοῦ Ἀχιλλεύου, ὡς καὶ ὑμῶν βουλομένων τοῦτ', ἀξίων ἀποχρήσεσθαι.

Τοὺς μὲν οὖν βαρβάρους, ὡς ἄνδρες Ἕλληνας, τοιοῦτον ἔργον τολμήσαι, δευρὸν μὲν καὶ τοῦτ' ἐστί· πῶς γὰρ οὐ, βδελυκτὸν αὐτῶ καὶ ἀνόσιον ἔργον ποιεῖν; ἀλλ' ἐκείνους οὐδεὶς ἦν, τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπιστάμενος, καταμείψαιτο· ὑμᾶς δ' ὡς ἄνδρες, Ἕλληνας ὄντας, τίς ἀλάστορ πρὸς ταῦτα κεκίνηκεν, ὧν αὐτε θεῶν, οὔτ' ἀνθρώπων οὐκ ἐσθ' ὅς τις οὐκ ἂν τὴν πρᾶξιν βδελύξαιτο; καὶ τίνα δικαίαν αἰτίαν, ἔχοντες ὅν εἰπεῖν μετὰ τῆς νεανίδος ταυτησί, θάνατον οὕτως ὠμὸν αὐτῆς τυγχάνετε καταψηφισμένοι; εἰ μὲν γὰρ ἔχοιτέ τι αὐτῇ ἔγκα-

λειν, δεῖξατε πρότερον, καὶ πολλοσὸν, ὧν ἂν φανῆ ὑμᾶς ἀδικήσασα, τοῦθ' ἐκοῦσα τῷ ἰδίῳ αὐτῆς αἵματι ἀπομόρξεται. Ἀλλὰ τιμῆσαι ὑμῖν τὸν τάφον τοῦ Ἡρώος ἔδοξεν· εἰτ', εἰ πρὸς τῶν θεῶν, οὐκ αἰσχύνεσθε ἀνθρωποκτονεῖν προελόμενοι, ἐνθα βροθυτεῖν ἔδει μάλιστα; εἰ μὲν γὰρ αἵματος ὑμῖν δεῖ, τοῦθ' ὑμῖν καὶ πλέον τοῦ δέοντος ἔσται, τῶν κατὰ πᾶν τὸ στρατόπεδον ὑποζυγίων ἐντεμοῦσιν, ὅσ' ὑμῖν ἔστι βουλομένοις· εἰ δὲ δεῖ τῶν τινα Τρωάδων τῷ μνήματι θύσαι, καὶ τοῦθ' ὑμεῖς ἀνέξεσθε πράττειν, ἀντὶ ποίων ἀδικημάτων ἐπὶ τὴν ἀθῶαν ταύτην τὴν ψῆφον ἐπάγετε; πότερον, ὡς κάλλει τῶν πολλῶν ὑπερέχουσιν, ἢ ἄλλως ὑμῶν τινὰ, ἢ αὐτὸν ἀδικήσασιν Ἀχιλλεύς; εἰ μὲν γὰρ τὸ πρῶτον, οὐχ ἦδε, ἀλλ' ἡ Τυνδαρίς καλλίστη πασῶν παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖται· εἰ δὲ τὸ δεῦτερον, καὶ τοῦτ' αὐ ἐκείνης τὸ ἐγκλημα γίγνεται, τῆς τεσοῦτον χρόνον ὑμῖν μακρῶν τῶν σικείων ταλαιπωρεῖσθαι τὴν αἰτίαν παρατρομένης· εἰ δ' ὅτι ἀπίφοβος ἀπέκτεινεν Ἀχιλλεῖα, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀποθανῶν ἰκανὴν ὑμῖν δίκην δέδωκεν. Ἀλλὰ ταύτην, φησὶν, ὁ Ἡρώς ἀπαιτεῖ σφάγιον τῷ ἐκυτοῦ τάφῳ γενέσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀνάγκη ἀποθανεῖν· τί οὖν; εἴτινα τῶν ὑμετέρων θυγατέρων, ἢ γυναικῶν ὑμᾶς ἦται, εὐλογ' ἂν αἰτεῖν ἐνομίσατε, καὶ παροχρημα ἠκολούθει τῇ αἰτήσει τὸ ἔργον; ἢ περὶ ἑαυτῶν μὲν ποιεῖσθε πρόνοιαν τοῦ δικαίου, τῶν δὲ δούλων ἡμῶν οὐδεὶς πρὸ ὑμῖν σωτηρίας λόγος δίκαιος ὑπολείπεται; ἀλλ' ὅ,τι ποτ' ἂν δόξῃ ἡμῖν συμφέρειν, καὶ μὴ δίκαιον ἦ, ταῦτο πράξετε; εἴτα πῶς ἂν εἴη ὑμῖν εὐπρεπῶς σεμνύνεσθαι πρὸς ἡμᾶς τοὺς βαρβάρους, ὡς τὰ τε πρὸς θεοὺς εὐσεβεῖν, καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια πράττειν ἀπάντων ἔμπροσθεν κτίσεσθαι, ἡνίκα καὶ τῶν βαρβάρων αὐτῶν ἐνώπιον θεῶν καὶ ἀνθρώπων ὡμότερ' ὄρατῃσιν πολέμωντες; λῆρος ἄρ' ἰκεῖνο, καὶ δὲν βλήθῃς.

Ἦν δὲ κάκεινο δοκῶ μοί τινος σκηπτωμένου ἀκούειν, ὡς εἰ μὴ τὴν παρθένον τῷ αἰτήσαντι προσενέγκοιτε, ἐπισχίσει τὸν κατάπλουν ἐκείνο; τοῦτο δ' ὕψωσὶ μὲν ἀπλῶς ἀκούσαι πιθανόν ἂν δόξοι τοῖς ἀπλουστέροις τὸν τρόπον· οἱ δὲ ἀρετῆς οἰασοῦν μετασχόντες, καὶ τὴν τῶν προγμάτων κρίσιν μήπω πάμπαν ἀφηρημένοι, τοιαύτην κακίαν οὐκ ἂν καταγνοῖεν δικαίως τοῦ τῶν πάντων ἀρίστου· οὐ γὰρ εἰς θάνατον ἐκείνο; τὴν παῖδα ἤτησατο· ἀλλ' ὑμῶν, ὅπως ἔχετε προαιρέσειός τε καὶ μνήμης περὶ αὐτὸν μετὰ θάνατον, ἀπόπειραν ἐθελήσατε λαβεῖν, τὸ παράδοξον τοῦτο προὔτεινε· καὶ εἰ πείθεσθέ μοι, ὦ ἄνδρες, θοῦν αὐτῷ προσενέγκατε· τοιαῦτα γὰρ θύσαντες, οὐκέθ' ὑμεῖς οὔτε πλοῦν ἔχετε ἐναντίον, οὔτε τὴν τάλαιναν ταυτηνὴ ἀπολέσεται ἀδίκως. Οὐκ αἰσχύνεσθ', ὦ ἄνδρες Ἕλληνας, ἐπὶ τοιαύτην κόρην θάνατον ἐπιφέρειν; τίς ἐπὶ τήνδ' ἀρετῆ χεῖρα; καὶ πῶς ἂν ἐκ τῆς χειρὸς οὐκ ἐκπίσει τὸ ξίφος; μάτην ἄρα θρυλλεῖται περὶ ὑμῶν, ὡς ἐστὲ φιланθρωπότατοι πάντων ἀνθρώπων καὶ δικαιοτάτοι· ὁ γὰρ μέλλετε δράσειν, βάρβαρόν ἐστι καὶ ὠμόν, κούδένα τρόπον εἰς τὸν τῶν Ἑλλήνων ἔργεται τρόπον· ποῦ γὰρ ναοί; ποῦ βωμοί; ποῦ ἢ περὶ τὸ θεῖον εὐσέβεια οἴχεται; ποῦ δὲ παιδεία, καὶ λόγοι καὶ ἦθος ἐπιεικῆς, καὶ φιλανθρωπία, καὶ τᾶλλα τὰ σεμνὰ, οἷς τῶν ἄλλων λέγεσθε διαφέρειν; ποῦ δὲ μεγαλοφυχία καὶ συγγνώμη τοῖς ἁμαρτάνουσιν, οἷς καὶ τοῖς μηδὲν ἁμαρτοῦσι θάνατον ἔδοξεν ἐπενεγκεῖν παραβόλως; καὶ ταῦτα τοιαύτη παρθένῳ, ἣν καὶ τᾶψυχ' ἂν ἰδόντα ἐδάκρυσαν; ἀλλ' ἄρα γ', ὦ ἄνδρες, οὐχ ὄρατε (καὶ μοι πρὸς Διὸς τὴν ἀκρόασιν ἐπισταμένως ποιεῖσθε, συνθλίβοντας ἐν μέρει τὸ ὄμμα πρὸς δάκρυα, ὅσοις μάλιστα ὑμῶν καὶ παῖδες ὑπάρχουσιν οἶκοι) οὐχ ὄρατε, οἷαν ταυτηνὴν τρυφερὴν κερμένον εἰς θάνατον ἀπάγεσθήμερον; οἷαν δὲ οὕτῃν ποτε, εἰς οἷαν νῦν περισταῶσαν ἀντίξω;

ροπον τύχην; αὐτὴν ἐγὼ εἶτερον, βασίλισσα οὖσα ἀπάντων
 Φρυγῶν, βασιλίδα καὶ αὐτὴν, καὶ ἐν πολλοῖς ζηλωτὴν ἦν
 οὐκ ἔφθιτο ὁ ἥλιος προσιδεῖν, καὶ οἱ τοὺς θρόνους ἔχοντες τῶν
 ἐθνῶν, ἄλλος ἄλλον φθάσαι βουλόμενοι, ἐσπούδασα συναρ-
 μώσασθαι γάμφ' ἀλλὰ νῦν (ὡ πῶς ἀδακρυτεὶ διέλθω τὸ πά-
 θος) νῦν ἀνυμφος, ἀνυμέναιος, ἄπολις, δούλη· φεῦ! οἶα ποτ'
 ἦν μοι αὐτῆς τὰ γενέθλια! οἷα δὲ τὰ ὀνομαστήρια· καὶ οἶαι
 αἰ μετὰ ταῦτα ἐλπίδες! ὡς οὐδὲν ἄρ' ἐστὶ τὰ ἀνθρώπινα· ἦν
 γὰρ ποτε κάμοι ἐν πολλαῖς μακαρίζεσθαι, ὑφ' ἀπάντων ὡς
 βασίλισσαν τιμωμένην· καὶ Πρίαμος κράτιστός τε βασιλέων
 ἀπάγτων καὶ ἐνδοξότατος· καὶ χορὸς παίδων σύριγγος δί-
 κην καταλήγων εἰς τήνδε· ἀλλ' ἤδη δούλη εἰμι, πασῶν ἀ-
 θλιωτάτη, καὶ ἄπαις ὄλω; ἢ πρὶν καλλίπαις δοκοῦσα καὶ ζη-
 λωτὴ ἢ γὰρ μόνη μοι ἦν ὑπόλοιπος, καὶ αὐτὴ ἤδη χωρεῖ
 μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου· φεῦ τῆς τῶν πραγμάτων μετα-
 βολῆς! Ἄλλ' ἄρ' οὐ συντέγγετε καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες, τὰ ἄμ-
 μακτα, τὰ κτθ' ἡμᾶς ὀρώντες οὕτω μεταπεσόντα εἰς πᾶν
 τούνκντιν; ὀρῶ γὰρ μεταξὺ οὐκ ὀλίγου ὑμῶν σκυθρωπά-
 ζοντας· εἰκότως· καὶ ὑμῖν γὰρ ἐστὶ τέκνα πολλὰ κάγαθὰ καὶ
 πλήρη ἐλπίδων· κτὶ ἴδοιτε ταῦτ', ὦ ἄνδρες, δεσπότης, καὶ
 ἀσπάσαισθ' ἠδέως, ἐκεῖσε γεγόμενοι· ἀλλὰ λύσατε κάμοι,
 δέομαι, τὴν μόνην μοι λειπομένην ἐλπίδα καὶ βακτηρίαν
 τοῦ βίου· πῶς γὰρ βιώσομαι τὸ λοιπὸν, φρούδων τῶν ἄλ-
 λων γεγενημένων ἀπάντων; εἰ δὲ μὴ, λαβόντες κάμῃ, χρή-
 σασθε πρὸς τῷ τάφῳ, ὅ,τι ἂν βούλησθε, ἀλλὰ πρώτῃ κέρδος
 γὰρ οὐ μικρὸν φθάσαι τῆς φιλατάτης τὸν θάνατον.

Νεοπτόλεμος λέγει

Ὀρῶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐχ' ὁμοίως ἐμμένοντάς
 ποῖς κοινῇ δεδομένοις, ἀλλὰ θορυβῶντας καὶ μεταβαλ-

λομήνους, ὅσον εἰκάσαι, ἐξ ὧν τοὺς πολλὰς ἡμῶν ὄρω
 τοὺς μὲν σκυθρωπάζοντας, τοὺς δὲ καὶ ὄλως ἀφέντας φω-
 νήν, ὡς ἤκιστ' ἐχρῆν ἐξυχθῆναι πρὸς τὸ παρὰ τοῦ πατρὸς
 τοῦ ἐμοῦ σπουδαζόμενον, ἀνέστην συμβουλεῦσαι ὑμῖν τοῦθ',
 ὃ βέλτιστον ἡμῖντε αὐτοῖς ἔσται, καὶ τῷ ἀπαιτήσαντι,
 δίκαιότατον.

Μακροὺς δ' οὖν ἀποτεινείν λόγους οὐδ' ἄλλως ἔμοιγε
 σύνηθες, καὶ μὴ καὶ καθ' ἡλικίαν πολὺ ἐλαττοῦμαι· διὸ, εἰ
 βούλομαι εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, συνελόντος ἀκούσεσθέμευ. Ἄρι-
 στον μὲν, ὡς ἄνδρες συστρατιῶται, τὸν ἐμὸν πατέρα διὰ παν-
 τὸς τοῦ πολέμου γενέσθαι οὐδεὶς ἔσται ὁ ἀντερῶν· τεκμήριον
 δὲ μάλιστα πάντων· οὐδένα γὰρ χρόνον μεταξὺ, ἢ κατὰ
 τὴν μῆνιν αὐτοῦ μόνον οἱ Τρῶες ὑμῶν κρείττους ἐν ταῖς
 μάχαις ἐγένοντο· ὅπερ ἰδῶν ἑκείνος, καὶ μηκέτι ἐπὶ κου-
 ριδίῳ μνησικακεῖν ἀξιώσας, οὐκέτ' ἠνέσχεθ' ὄραν τὸ Ἑλ-
 ληνικὸν φθειρόμενον ὑπὸ τῶν βαρβάρων· ἀλλὰ τὰ ὄπλα
 περιθέμενος, τοὺς τ' ἄλλους τῶν πολεμίων ἀνέστειλεν ἐν τῇ
 μάχῃ, τοσοῦτους αὐτῶν ἀποκτείνας, ὥς· ἀπογεφυρῶσαι καὶ
 τὸν ποταμὸν τοῖς νεκροῖς, καὶ Ἔκτορ' αὐτὸν προσκπέκτεινε
 προμαχόμενον· ἐρ' ὧ τοῖς τε πράγμασι τῶν Ἑλλήνων λαμπρὰ
 ἐγένετο σωτηρία, καὶ αὐτῷ τούτῳ γέρας ἀρετῆς τὴν νεάνι-
 δα ταύτην ἢ τύχην δοκεῖ πρυτανεῦσαι·

Ταύτην τοίνυν αὐτὴν, ἣν καὶ ζῶν ἔσγεν ἄν, καὶ νῦν
 ἀποθανῶν ἀκαιτῶν, οὐδὲν ἀπεικὸς ποιεῖ· ὃ γὰρ αὐτῷ πε-
 ριόντι κτῆμα ἦν, τί δὴποτε καὶ ἀπολωλὼς εὐχὴ δίκαιός
 ἐστίν· ἔχειν; καὶ τίς ἔσται ὁ ἀντερῶν, τῶν πραγμάτων
 ἀναγκαζόντων; εἰ μὲν γὰρ μηδὲν τὴν ἀρχὴν ἀπήτει, ἦν ἂν
 σιωπῇ περελθεῖν, καὶ περίεργε, ἂν ἦν τὸ τοιαῦτα τῷ μηδὲν
 ὀδομένῳ ἐθέλειν προσφέρειν· νῦν δ' ἐπιφανεῖς παραδόξως,
 καὶ ὁ γέρας ἀρετῆς αὐτῷ πρότερον κέκριται, τετὸ ὑστερον

ἑαυτῷ πρόσφαγμα ἀπαιτήσας γενέσθαι, ποῖος ἑμῖν γενήσεται πρὸς τὸν πλοῦν τοῦ λοιποῦ, εἰ καὶ δεύτερον εἰς μῆνιν ἀπιστῶν προαχθεῖη; οὐ γὰρ καὶ τοῦτο μικρὸν τοῖς φρονούσιν· εἰ γὰρ ζῶντι αὐτῷ ποτε, ἐφ' οἷς παρ' ἑνὸς μόνον λελύπεται, οἱ θεοὶ κατὰ πάντων αὐτῷ συνωργίσθησαν, πῶς οὐκ ἂν πρὸς πάντας ἀπεχθομένῳ νῦν, ὅτε καὶ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν τῷ καλλίστῳ θανάτῳ ἐσφράγισε, συγχολώσαιντο; καὶ μάλιστα πάντων ὁ Περσείδων, τῇ μητρὶ χαριζόμενος;

Ταῦτα τοίνυν καὶ τὰ τοιαῦτα ἐνθυμηθέντες, γίγνεσθε τοῦ κρείττονος, ἵνα μὴ ἀντὶ δούλης μιᾶς πολλῶν γυναῖκες καὶ παῖδες ἐλεύθεροι μελανειμονήσωσιν οἴκοι· βραχεῖα γὰρ βουλή, καλῶς, ἢ κακῶς γενομένη, μεγάλων καλῶν, ἢ κακῶν αἰτία γίγνεται· ἃ δ' εἴρηται τῆδε, ταῦτ' ἦσαν ἂν λόγον ἔχοντα, εἰ τὸ σπουδαζόμενον ἦν ἡμῖν προαίρεσις ἀπλή, καὶ μηδὲν ἡμῖν περαιτουμένους ἐκινδυνεύετο, νῦν δ' ἀπαιτηθέντες καὶ πρὸς ἀπειλήν, τί ποιῶμεν; καὶ πῶς μὴ ὑπακούσωμεν, εἰ μέλλοιμεν πατρίδα ποτὲ προσερεῖν καὶ ἀσπάσασθαι; ἢ οὐ δέκατόν ἐστι τοῦτο ἔτος, ἐξ οὗ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑμῶν κάθηνται προσδεχόμενοι; ἐκείνων γὰρ ὁ ἔλεος δίκαιος γίνεται, οὐ δούλων τουτῶνι, δι' οὓς οὐκ ἔστι πείρα κακῶν, ἧς οὐ τυγχάνετε μετασχόντες. Μένετε τοίνυν τοῖς ἐξ ἀρχῆς δεδογμένοις, καὶ τιμᾶτε οὓς τιμᾶν ἄξιον, ὡς καὶ δίκαιόν ἐστι καὶ συμφέρον, ἵνα μὴ τῷ αὐτίκα οἴκτῳ μαλακισθέντες, ἄλλο τι πράξῃτε ἐναντίον ὄλωσ, οἷς ἐξ ἀρχῆς τυγχάνετε ἐγνωκότες, καὶ οὕτω πολὺν ἔτι χρόνον ἐν ἀλλοδαπῇ, ἵνα μὴ εἶπω τᾶλλα, τῶν φιλτάτων μέγαν ἔχτε πόθον.

Ὀδυσσεὺς λέγει.

Δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, τοῦς περὶ μεγάλων πραγμά-

των σκεπτομένους, βραδέως μὲν περὶ τούτων βουλευέσθαι, ταχέως δὲ τὰ βεβουλευμένα ἐπιτελεῖν· τὸ γὰρ συμφέρον δυσθήρατόν ἐστιν ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ ἀνευρεθὲν, διαφεύγει πολυλακίς τοῖς μὴ προσχοῦσι τὸν νῦν ῥαδίως τὴν πράξιν· ἔδει οὖν ἡμᾶς, ἅμα ψηφισαμένους περὶ τῶν παρόντων, μηκέτι μηδένα καιρὸν ἀναμένειν, μηδὲ λόγου ἀνέχεσθαι μηθενὸς περὶ τούτων ἀκούειν, ἀλλ' ἐνεγκόντας τὴν ψῆρον εἰς ἔργον, εὐθύς ἐπιθεῖν ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας τὰ τιμιώτατα· νῦν δ' εἰς ἀγῶνα λόγων αὐθις, μηδὲν δέον, τοῦ πράγματος ἐκ μεταβολῆς καταστάντος, ἀνάσχεσθε κάμου, τοῦθ' ὅπερ ὑμῖν ἡγοῦμαι συνοίσειν, ἐροῦντος· οὐδὲν γὰρ, οἶμαι, ὧν ἔγωγ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ διατετέλεκα συμβουλευῶν, ἐστίν, ὃ μὴ συνήνεγκεν ὑμῖν ἐλομένοις· καὶ νῦν, εἴ μοι πείθοισθε, πέπονθα μὴ μακρὰ ὑμᾶς κερδανεῖν.

Εἰ μὲν οὖν λογιζέσθε ἀκριβῶς, ὦ ἄνδρες, ἐφ' ὅτῃ ποτὲ τοσαῦτα ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πεπόνθαμεν δέκατον ἔτος τουτὶ, εὐρήσετε τὴν αἰτίαν μάλιστα ἐν τῷ μὴ τιμᾶσθαι τοὺς ἀρίστους ἀξίως· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅσα πράγμαθ' ἡ ἔρις ἐσχάτως ἢ τῶν κρατούντων ἡμῖν παρέσχεν; ἀλλ' ἐκεῖνα, εἴ ποίαν, νῦν παρώγηκε, καὶ λόγος οὐδεὶς ἔτι περὶ αὐτῶν· ἐκ δὲ τοῦ ὑπὸ τούτων περὶ τῶν παρόντων μὴ ἐθέλειν διδάσκεσθαι, τίς σκῆψις ὑμῖν ὑπολείπεται τοῦ μὴ δοκεῖν ἀνητητάτους ἀπάντων ἀνθρώπων εἶναι; ἤ οὐχ ὁρᾶτε, ὅπως ἐπὶ τὴν προτέραν μῆνα αὐθις τὸν ἀρίστον ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων διερεθίζετε, καὶ πράγματ' αὐθις ἐξ ὑπάρχῃς, ἐφ' οἷς μεταβουλεύεσθε, ὑμῖν αὐτοῖς βούλεσθε παρασχεῖσθαι; εἰ γὰρ ἀποψηφίσεσθε νῦν, ἀνάγκη δυοῖν θάτερον, ἢ ὅλως ἀπογνῶντας τῆς νόστου, αὐτοῦ κατατρίβεσθαι, ἢ ἀποπλεύσαντας, κατὰ θάλασσαν κινδυνεύειν, τοὺς μὲν κατὰ Κρήτην χειμαζομένους, τοὺς δ' ἴσως καὶ πρὸς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου γὰρ ἐκίστην τὸ πρόστιμον ὁ θεὸς ἐπι-

θείη· ἢ οὐκ ἴσθ' ὅσον δύναται θέτις ἢ μήτηρ παρὰ τῷ Ποσειδῶνι; Ὄρατε οὖν, ὅπως μὴ τὴν τῶν δούλων προτιμήσαντες χάριν, εἰς τὴν τῶν κραιττόνων ὑμεῖς ὀργὴν περιπέσητε, καὶ οὕτως τὸ ἴσχατον τοῦ πρώτου κακοῦ χεῖρον ἡμῖν ἀποβῆι. Ἄδ' οὖν ἡ γεραῖα ἤδε ἡμᾶς καταμέμφεται, ταῦτ' οὐκ ἴσθ' ὅπως λόγον ἔχοντα δίκαιον· σὺ γὰρ ἡμεῖς χειρῶν ἀδίκων ὑπῆρξαμεν, ἀλλὰ Πάρις ὁ μέχρι μανίας τὴν ἐξυτοῦ ἡδονὴν ἐλόμενος θεραπεῦσαι· οὗτος γὰρ ἐξυθρίσας, αὐτὸν μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς βαρβάροις πολλῶν κακῶν ἐγένετο αἷτιος· Ἐκείνον τοίνυν αἰτιάσθω ἡ μήτηρ, εἰ βούλεται· ἡμεῖς δὲ τὰ συνοίσοντα πράξαντες, ἔξω πάσης αἰτίας ἐσόμεθα· εἰδ' ἄλλως ἐκόντες αὐθις βούλοισθε περιπεσεῖν χαλεκοῖς, ἄλλος λόγος· ἀλλ' ἐνθυμηθέντες, ὦ ἄνδρες, ὅσα μὲν ἐν δέκα ἔστεσιν ἤδη ἐστὲ πεπονθότες· ὅσους δὲ τῶν ἡμετέρων ἐν Ἐλω ἀπολέσαμεν τῷ πολέμῳ· ὅσα δὲ καὶ οἴκοι κεκαινοτόμηται, καὶ ἔτι νεωτεριεῖσθαι τυγχάνει ἐπίδοξα· οὐ γὰρ οὗτ' ἐμὲ Πηνελόπη λανθάνει ἐπιβουλεuoμένη φορᾶ μνηστήρων, οὗτ' Ἀγαμέμνονα τουτονὶ τὰ οἴκοι μὴ πάντῃ ὑγιᾶς αὐτῷ ἔχοντα. Ταῦτ' οὖν ἐπιδάμν ἐνθυμηθῆτε, καὶ ὅσα ἐπὶ τούτοις διαφεύγει τὴν γνῶσιν ἡμῶν ἐν τῷ μέλλοντι, εἰ μεταβαλεῖτε τὰς γνώμας, μένετε τοῖς ἐψηφισμένοις.

Νῦν δὲ κάκεινό μοι, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, σκέψασθε· τί ἄρα γέ ἐστι, δι' ὃ αἱ πόλεις ποτὲ μὲν εὖ, ποτὲ δὲ καὶ κακῶς πράττουσιν; ἐμοὶ γὰρ κατ' οὐδὲν ἄλλο δοκεῖ, ἢ ὅτι οὐδετέροις τὰ δέοντα γίγνεται, οὔτε τοῖς ἀξίοις τιμαὶ αἱ προσήκουσαι, οὔτε τοῖς φαῦλοις τὰ ἐπιτίμια, ὧν ἂν ἀμάρτωσιν, ἄξια· οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ, οὗτ' ἀγαθόν, ὃ μὴ τιμώμενον, κέφυκεν αὐξῆσθαι· οὔτε φαῦλον, ὃ μὴ πολεμούμενον, ἐλαττοῦται· Προσῆκει τοίνυν τῷ ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀποθάνοντι, ὧν ἕνεκα τέθνηκε, τὸ γέρας ἀπολα-

βαίν᾽ ἰν' αὐτῶ καὶ ἄλλοις, εἶποτ' αὐθις πόλεμος ὀρηθηεῖν πο-
 θέν, πόθος γένηται τῶν αὐτῶν· φιλεῖ γὰρ πᾶν τὸ τιμώμενον
 πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ζῆλον ἔλκειν τοὺς τῶν καλῶν γλιγομένους·
 ἄλλως δέ, τίς ἂν πρὸς ἀνδρῶν φιλοτιμεῖτο, ἀσχοπον ἔχων
 τέλος; τίς δὲ καὶ ἀποθανεῖν ἰθελήσειεν, ὄρῶν τὸν ἄριστον
 πάντων τῶν Ἀχαιῶν ἀγέραςτον παραλειμμένον; τίς δὲ
 καὶ πρὸ πάντων μαχήσεται, μέλλων μηδὲν κερδανεῖν;
 καί τοι ἔχρην τῆ τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶν τοὺς κακοὺς παραζυ-
 κειν εἰς πρὸς τὴν ἀρετὴν ἄλλ' αὐχὶ τούναντίον καὶ τῶν
 ἀγαθῶν τὸν τόνον ἐκλύειν τῆ πρὸς τοὺς ὁμοίους ὀλιγωρίᾳ·
 ὧν γὰρ ἀν-θῶμεν τὰς ἀμοιβάς, τούτων ὀφόμεθα δήπου καὶ
 πᾶς ἐπιδόσεις· καὶ ἔστιν ἡ περὶ ταῦτα τιμὴ τοῦθ', ὅπερ ἡ
 αἰκὴν μαχαίρα, τὴν ψυχὴν αἰς πρὸς μίμῃσιν παραθήγουσα·
 καὶ ἤδη μοι δοκοῦσι πολλοὶ τῶν ἀνὰ πᾶν τὸ στρατόπεδον
 στρεφομένων τοῦτ' ἰδεῖν ἀναμένειν, πότερον γρῆ, φιλοτι-
 μεῖσθαι πρὸς δόξαν, ἢ μάταιον κόνον ταῦθ' ἠγησάμενοι,
 φιλοψυχεῖν, ἐν ἡσυχίᾳ τὰ ἴδια πράττοντας; πρὸς τί γὰρ ἂν
 καὶ πονοῖεν, ἀγέραςτον ὄρῶντες τὴν ἀρετὴν; Ταῦτα τοίνυν
 ἐνθυμηθέντες, καὶ πρὸς τὴν παρούσαν ἀνάγκην τὰ πράγ-
 ματα κρίνοντες, μένετε τοῖς καλῶς δεδογμένοις· ἵνα μὴ
 τὴν τῶν δούλων χάριν βουλόμενοι ποιήσασθαι περὶ πλειό-
 νος, τοὺς δεσπότας ἀχρεῖους ποιήσῃτε.

Ἄλλ' ἤδη ὄρω τινὰς ὑμῶν, οἴκτω τὸ πλέον ἐνδόντας·
 ἀλλ' εἰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἔστι ποιεῖν ἐκ προαιρέσεως τὸ καθήκον,
 εἶχαν ἂν λόγον ὁ-θλιος καὶ εἰς ἔργον χωρεῖν· νῦν δ' ὄρωτ',
 ὧ ἄνδρες, ὅπως καὶ πρὸς ἀπειλὴν ἐπαυτούμεθα· μηδένα
 γὰρ φησι δυνήσεσθαι ἀποπλεῦσαι· τίς οὖν ἐλέησας, αὐτὸς
 ἀνηκέσταις κακοῖς περιπσεῖν ἰθελήσειε; καὶ τίς πρὸς τε
 θεοὺς ἅμα καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἔλοστ' ἂν ἀπαχθάνεσθαι;
 αὐδαίς αὖ φρονεῖν· ἀλλ' ἡ κόρη, φησί, νέα καὶ ἀπαλῆ, καὶ

διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀξία τοιοῦτου θανάτου τυχεῖν· καὶ ἡ μήτηρ μάλιστα γεραιὰ ἤδη οὔσα, ἀπαραμύθητός ἐστιν ἐκ αὐτῆ· καλῶς· τί δὲ ἡ Ἰφηγένεια, ἣν ἐν τῇ Δυλίδι ὁ καλὸς κλέγετος πατὴρ οὕτοσι προσήνεγκε θυσίαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ; οὐκ ἦν τοιαύτη; οὐκ παρθένος; οὐ βασιλῆς; ἄρ' οὐκ κλέψεν οὗτος τὴν πρώτην αὐτὸν προσειποῦσαν πατέρα; οὐχ' ἡμεῖς τὸ ἐπ' αὐτῇ ἰδακρύσαμεν κόθος; οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ ἀπετόλμησεν ἀτόλμῳ καὶ τρεμόσῃ χειρὶ προσενεγκεῖν τῇ θεῷ ἀπαιτούτῃ· δύο γὰρ κακῶν προκειμένων τὸ ἐλαττον αἰρετώτερον. Ἐπειτα τί ἄντις περὶ τὸ παρὸν πρὸς ἐκεῖνα, ὧν πολὺ μεταξὺ τὸ διάφορον; ὁ μὲν γὰρ Ἀγαμέμνων βασιλεὺς ἐστὶ πάντων τῶν Ἀχαιῶν· ἡ δὲ, δούλη ἤδη καὶ λάφυρον τοῦ πολέμου· καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ἀδίκων, ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσεν· ἡ δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου παρέσχε, χειρῶν ἀδίκων ὑπάρξασα· τὸ γὰρ τοῦ Πάριδος ἐγκλημα καὶ εἰς αὐτὴν ἐργεταὶ ἐκ τοῦ ἴσου· ὅσαν οὖν ὁ οἶκος τοῦ Πριάμου φαίνεται παρεσχηκῶς τὴν τοῦ πολέμου αἰτίαν, τοσοῦτον τὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος πάθος ἐλαϊνότερον.

Νῦν δὲ μοι κάκεινο, ὦ ἄνδρες Ἕλληες, σκέψασθε· ὅτι καὶ βουλομένοις ἡμῖν ποιεῖν τι φιλανθρωπότερον οὐκ ἔστιν· ἀνάγκη γὰρ ὡς ὁρᾶτε, ἢ τὸν τάφον τιμῆσαι τοῦ Ἀχιλλέως, ἢ τοῦτον ἀγέραςτον ἀφέντας, αὐτοῦ καταμένειν, καὶ πάλιν πράγματ' ἔχειν ἐξ ὑπαρχῆς, πόρρω τῶν οἰκείων ἀποπλανωμένους. Τί οὖν; οὐκέθ' ὑμῖν κόθος τῆς πατρίδος ὑπόλοιπος; οὕτω συμμιγέντες βαρβάρους, ἐπιλέλησθε τῆς θρεψάσης πατρίδος; καὶ τίν' ἀπολογίαν εὐπρόσωπον ἔχετε πρὸς τὰς ἰδίας γυναῖκας, εἴποθ' ὕστερον ἐκεῖσε ἀφίκοισθε; τίνα δὲ μέμψαν παρὰ τῶν ἐπιγιγνομένων; ἐγὼ γὰρ καὶ καπνὸν τῆς Ἰθάκης ἔδιστ' ἐν ἰσομῇ ἀπολιπώσκοντα· νῦν δὲ καὶ μοι ἡ Πηνελόπη;

ποῦ μοι Τηλέμαχος ὄπις; ποῦ δὲ καὶ πρέσβυς Δαέρτιος; ἡ μὲν γὰρ τοῖς ἴστοις τὰ κακὰ ἀποκρούεται, τὴν ἐμὴν παρουσίαν ποθοῦσα· ὁ δὲ νέφ' ἐτι θραχίανι τῶν αὐτῶν συμμετέχει κακῶν· ὁ δὲ πατὴρ μηκέτι δυνάμενος πρὸς τὰς οἴκοι ταλαιπωρίας ἐντέχειν, ἐν ἀγροῖς φύλλα τῆς ἀμπέλου ὑποστρωννύμενος, αὐτοῦ ἔλεεινὴν ποιεῖται τὴν δίαιταν, ἐξ ὧν ἐχθροὶ ἐπὶ τὰ μὰ σφύγγεντες, κατοψοφαγοῦσι, πολλὰ εἰρωνικὰ ἀποσκώπτοντες πρὸς τὸν παῖδα· ὃς διασκοπεῖ τὰς ὁδοὺς, εἶποθεν ἴδοι τὸν πατέρα ἐλθόντα· οὐ τὸ μὲν ὄνομα ἀκούει, ἐμὲ δ' αὐτὸν οὐ δύναται βλέπειν, ὥς καὶ ὄψει θεραπεῦσαι τὸν πόθον· ποῖον οὖν ἔλεον τὰ τοιαῦτ' οὐκ ἐπικαλεῖται; Ταῦτ' οὖν ἕκαστος λογιζέσθω, καὶ τὰ οἴκοι ἄλλως ἄλλω κακῶς ἔχειν πεποιθώς, ἔπαίρεσθε πλεῖν, ἐπὶ μηδεμιᾷ ἀναβαλλόμενοι σκέψαι, μηδ' εἰς νέα κακὰ, ἐξ ὧν μαλακίσεσθε, ἐπιθυμεῖτε ἐκόντες καθίστασθαι· ἄλλις τούτων ἐν δέκα ἔτεσι· πλήρης γὰρ ἡ Ἑλλάς πατέρων καὶ μητέρων θρηγούντων τὰ τέκνα· πλήρης δὲ γυναικῶν ἐκ τῆς ὕβρεως τῶν βραχάρων ἀπολωλεκκυῶν τοὺς ἰδίους νυμφίους· ὧ πόσοι καὶ τῶν παίδων πατέρα μὲν ὑπάρξει ποτὲ αὐτοῖς ἄκουσαν· προσέψασθαι δ' αὐτοῦς καὶ ἀσπασεσθαι καὶ τὴν ἐλπίδα ἀφῆρηνται· τοιούτων καὶ τοσοῦτων κακῶν ἡμῖν οἱ βάρβαροι οὔτοι, οὗς τινες ἡμῶν ἐλεεῖν ἐπικάμπτονται, ἐγένοντο αἴτιοι. Εἴτις οὖν πόθος πῶν φιλτάτων· εἴτις τῶν οἴκοι πρόνοια, εἴτις ἔλεος ὅλως τῶν ὄρφανῶν, πράττετε, εἰς ἃ ὠρμησθε πρότερον κελευθέντες, καὶ πρὸς τὸν πλοῦν ἀναζευγύετε ἤδη, εὐμενῆ πεποιημένος τὸν Ποσειδῶνα, ἴτε, χωρεῖτε, μηκέτι βραδύνετε.

Πολυξένη λέγει.

Ἐδοί ἄρα καὶ γυναικῶν τὴν ἀνάγκην κρατῆσαι, καὶ περ-

θίνον παρελθοῦσαν εἰς μέσους ἀνδρας, καινοτομήσαι τὴν τάξιν πρὸς τὸ παράδοξον· νενόμισται γὰρ ἀνθρώποις ἄπει βαρβάρους καὶ Ἕλλησι, μὴ λέγειν ἐν συλλόγοις τὸ θῆλυ πρὸς ἑρηνάφανδον, μὴδ' ἀναισχυντεῖν παρρησίᾳ· ἀλλ' ἤδη ἄρῳμεν τοῦτο ἐν τοιοῦτῳ καὶ τοσοῦτῳ συλλόγῳ παραβαίνονμενον, καὶ τὴν ἀνάγκην νόμου καλοῦ κρείττω γεγεννημένην· ἐμοὶ δὲ καὶ μᾶλλον ἢν εὐπρεπὲς κείθεσθαι τῷ ἔθει, παρθένω γ' οὔση τιαυτή, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν κατ' ἑμαυτήν, εἴωσαν τῇ τύχῃ διεξάγειν τοῦμὸν, ὅπως εὐούλεται· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πάθος τῆς γεραιᾶς ταύτης μητρὸς ἐπὶ τοῦμῳ θανάτῳ, οὐκ ἐπιτρέπει μοι ἀδιάφορον εἶναι, ἀνάγκη καὶμὲ παρελθοῦσαν ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, μήτε νόμου, μήτε φύσεως, μήτε τάξεως οἴασθῶν ποιουμένην φροντίδα.

Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, σύγγνωτέ μοι, ὦ ἄνδρες, εἴπου τι ἀνάγκη δουλεύουσα, δοκῶ τισιν ἀποβαλεῖν τὴν αἰδῶ, ἣν ἡμεῖς γε φυλάττειν πρὸς τὸ ἄρρῶν ὀφείλομεν· καὶ ταῦθ' ἠνίκα οὐκ ἑμαυτῆς μᾶλλον ἔνεκα τὸν λόγον ποιούμαι· οὐ γὰρ ἔμοιγε τοῦ λοιποῦ πόθος ζῆν, εἰς τοῦτο περιστάση νῦν δυστυχίας· ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τὸ μέρος, ὦ ἄνδρες, πεπαρρησιασμαι, καὶ μάλιστα τῇ γεραιᾷ μητρὶ ταυτητ' ἀπαρῆξαι νέα κακὰ ἐπὶ κακοῖς βουλομένη. Εἰ μὲν οὖν Ἕλληνας ἦν, ἦν ἂν μοι καὶ μούσα κομψοτέρα ἐπικαθημένη τοῖς χεῖλεσι πρὸς τὸ τυχεῖν, ὧν δεόμεθα· νῦν δὲ τίς γένωμαι, καὶ τοῦτο ἐλαττουμένη; εἰ μὲν γὰρ πρὸς βαρβάρους, καὶ τούτους ὑπερκόους ὁ λόγος μοι ἦν, ἦν ἂν μοι πολλὴ εὐπορία λέγειν· νῦν δὲ πρὸς Ἕλληνας ὑμᾶς, σοφοὺς ἅμα ὄντας καὶ δεσπότας γεγεννημένους, ὅθεν ἂν ποιήσωμαι τὴν ἀρχὴν, πανταχοῦ δοκῶ μοι διχαμартήσεσθαι οὐχ ἧττον, ἢ καὶ οἱ ἐν ἰδοῖς, ἐπιδὸν τῶν παιδῶν ἀπαλλαγῶσι, σφαλλόμενοι· ἀλλὰ καὶν τούτοις ὑπεστί τις ἐλπίς ἔτι κατορθώσῃν τι παρ' ὑμῶν· οὐ γὰρ ὡ-

μας γὰρ τοσούτων ἀπηνεῖς, ὡς ἄλλοι τινές, τὰ τοιαῦτα ἄλλ' ἔσω τῶν ἄλλων τῷ λόγῳ προφέρετε, τοσούτω μᾶλλον τοῖς πράγμασι προσχόντες αὐτοῖς, τὰ δίκαια κρίνετε, καὶ ταῦτ' ἔσω ὑπὲρ ἡμῶν μᾶλλον, ὡς ἔφην εἰποῦσα, ἢ ὑπὲρ ὑμῶν ἔσομένου τοῦ λόγου.

Ἰμῖν τοίνυν, ὦ ἄνδρες, εἴπερ καὶ ἄλλοις τισὶ, παντελῶς ἀπέοικε τοιαῦτα τολμῆσαι πρὸς παρθένον, ποτὲ μὲν ζηλωτὴν οὖσαν καὶ περιμάχτην, νῦν δὲ ἀήλιωτάτην καὶ αἰχμάλωτον ἰλεεινῶς ἀγομένην· τοῖς μὲν γὰρ ἐγνωκόσιν, ὡς ἔτυχε φέρεσθαι, ὠμόντι τοιοῦτον καὶ ἀλόγιστον πράττειν, τύχη τυχόν, ἢ ὕβρι ἐπαιρομένους, ἐξέσται τῇ τῶν κακῶν ἀμαθία καὶ τῇ περὶ ταῦτα συνειθεῖα τὸ πλεον ἀφελέσθαι τῆς μέμψεως· οὐδὲν γὰρ, ὧν ἐγνωσαν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλότριον πράττειν δοκοῦσιν· ὑμῖν δὲ, οἷς καὶ παιδεία μόνιμος, καὶ φήμη πατριος, καὶ δύναμις εὐκλεῆς, καὶ φιλανθρωπία διὰ πάσης τῆς ρικουμένης διήκουσα, καὶ πολλοστὸν, ὧν ἂν ἐξαμάρτωσι βάρβαροι, φαίνεσθαι πράξαντας, οὐκ ἂν εἴη ἔξω αἰτίας· ὅτι γὰρ ἂν ἢ παρ' ἡμῶν ἢ μικρὸν, ἢ μέγα πρὸς ὕβριν πραττόμενον, τοῦθ' ὑπάρξει, ὥσπερ κηλὶς, τοῖς τε πατρώθεν ὑμῖν ὑπεργμμένοις, καὶ τοῖς ὕστερον προσκτηθεῖσιν ἀμάρτημα ἀνεξάλειπτον· τὸ δὲ καὶ ἐν αἵματι ἀνθρώπων τὴν χεῖρα μιάνασι οὐκ ἔσθ' ἦντινα ὑπερβολὴν ἀπολέλοιπεν ἀτοκίτις· καὶ ἐνὶ τούτῳ πάντα τὰ προὑπεργμμένα ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων γνώμαις ἀφῆρησθε· εἰκότως· οὐ γὰρ ἐκ τῆς φήμης τὰ ἔργα προέρχεται, ἀλλ' ἐλαίνη μάλιστα πέφυκε ταῖς γῶν ἀνθρώπων πράξεις ἐπισθαί· ὧν χρηστῶν γενομένων, ἢ φαύλων, τοιαύτη κακείνη, ὥσπερ αἰκτὶς τοῦ ἡλίου, ἢ διαφοιτᾶ λαμπρῆ πανταχοῦ, ἢ ἀνάγκη, ὥσπερ ὑπὸ νόρει, συναμυροῦσθαι· ὁ ἡμεῖς γὰρ μηδέποτε πάθειτα.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν καλὰ καὶ δίκαια εἰποιτὶς ἐν τῇ δ' α'

νάγκην, δ' ἦν ἔχομεν ἐπὶ ταῦτα, πῶς ἐκφρευζόμεθα; καὶ πῶς
 ἂν ἄλλως τὸν ἦρω, ἐν οἷς ἀπαιτούμεθα; ἱλασκίμεθα θεο-
 πεύσαντες; καὶ τοῦθ' ὑμᾶς ἐνοχλεῖ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες; οὐδὲν
 γὰρ ῥᾶν, ὡς ἂν ἔγωγε φαίην, ἢ τοῦτο ἀκέσασθαι ἦν γὰρ
 ἐγτέμητε δημοσίᾳ τῷ τάφῳ, τοῦτ' ὅπερ ἐστὶ θεμιτὸν παρὰ
 πᾶσιν ἀνθρώποις, αὐτίκα εὖ οἶδ' ὅτι, ἀγαπήσας ἐκεῖνος τοῖς
 προσενηνεγμένοις, λύσει ὑμῖν τὸν ἀπόπλουν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀν-
 δρὸς, οἷος ἦν Ἀχιλλεύς, φιλόανθρωπον γενόμενον ἐν τῷ ζῆν,
 νῦν ἐς τοσοῦτον ὠμότητος καταστρέψαντα, ἀφικέσθαι, καὶ
 ταῦθ' ὑπὸ Χείρωνι καὶ Κενταύρῳ τοῖς σοφοῖς ἀνατραφέντα,
 καὶ παιδευθέντα· εἶδὲ καὶ τότε δόξει τὰ ἐντόμα μὴ προ-
 σίεσθαι, ἀλλ' ἐτι ἐρίεται καὶ ἀτόπων, ἐξέσται ὑμῖν οὕτω βου-
 λευσαμένοις αὐθις τραπέσθαι ἐπὶ τὰ δεύτερα· ἐμοὶ δὲ οὐδὲν
 μέλει, μηδὲ φείδεσθέ μου μηδὲν· ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν μᾶλλον
 εἴρηται ταῦτα· ἔστε γὰρ, ὡς οὐκ ἐσται, ἄπκξ τι πράξαντας
 παραβόλως, αὐθις μεταβουλεύσασθαι· εἶδὲ καὶ Ὀδυσσεὺς ὁ
 βέλτιστος· οὕτωσὶ φαίνεται γνώμην δεδωκώς ἐναντίαν, μὴ
 πάντα πείθεσθε τούτῳ· καί τοι γὰρ σοφὸς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐν μεγί-
 τῳ ἀξιώματί ἐστι παρὰ πάντων· ἀλλ', ὧν ἀξιοῖ, τὸ πλεῖστον
 ἐν τῷ μέλλοντι κινδυνεύεται, οὐ θεοὶ μόνον τὴν γνώσιν πλου-
 τοῦσιν· οἱ δὲ θνητοὶ ἐν τῷ δοκεῖν τὰ συμφέροντα πράττειν
 λανθάνουσι πολλάκις, ἐν τούτῳ σφαλλόμενοι, τάναντία
 ποιοῦντες, ὡς μὴ εἰδότες, ὅτι τὸ συμφέρον ἀληθῶς ἐν τῷ τὰ
 δίκαια πράττειν ἐστὶ. Διὸ δεῖ, ὦ ἄνδρες, ἐν τούτοις πολλῆς
 εὐλαθείας· κράτιστον μὲν γὰρ προειδέναι τὸ μέλλον, ἀλλ'
 ἐπειδὴ ἀμφίβολον τοῦθ' οἱ θεοὶ ἔθηκαν τοῖς ἀνθρώποις, ἄμει-
 νον εὐλαθεστέρους, ἢ τολμηροτέρους πρὸς τοῦτο γίγνεσθαι·
 εἰ δὲ μὴ, ὁρᾷθ' ὅπως μὴ ἐν ἀνθρώποις τὰς χεῖρας μιάναν-
 τας, μετ' οὐπολυ οὐχ ἔχετε, ὅπως ἐξιλιάσεσθε τοὺς θεοὺς·
 καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ ὑμῶν ἱκανά.